

Statens vegvesen

Miljøverndepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 OSLO

Behandlende enhet:
Vegdirektoratet

Saksbehandler/innvalgsnr:
Astrid Brekke Skrindo

Vår referanse:
2013/102354-010

Deres referanse:

Vår dato:
16.12.2013

Høring - NOU 2013: 10 Svar fra Statens vegvesen

Statens vegvesen ser nytten og viktigheten av NOU 2013:10 Naturens goder – om verdier av økosystemtjenester. Miljøverndepartementet ber høringsinstansene om å kommentere anbefalingene i utredningen, men først gir vi noen generelle kommentarer.

Slik vi leser NOU-en, er hovedbudskapet i utredningen at de goder naturen gir, bør synliggjøres på en bedre måte enn i dag. Om mulig, bør dette gjøres gjennom økonomisk verdsetting, men kvalitative og kvantitative beskrivelser er også viktig. Det er ikke vanskelig å slutte seg til dette. Bedre synliggjøring vil kunne bidra til å sikre at hensynet til naturen blir bedre ivaretatt når beslutninger tas.

Denne utredningen legger vekt på nytteverdien til økosystemene. Naturens egenverdi kommer mindre fram. Kanskje hadde en likevel fått en bredere vurdering av de verdier naturen representerer dersom flere fagdisipliner hadde vært representert i utvalget?

Da utredningen anbefaler økt kunnskapsutvikling og videre arbeid på mange områder, er det vanskelig å vurdere de langsiktige konsekvensene for Statens vegvesen. Vi tar derfor forbehold for konsekvenser som ikke er tydelige for oss i dag.

Flere steder i utredningen er det uttalt at økonomisk verdsetting av naturgoder ikke må føre til at naturgoder blir noen handelsvare. Dette er vi enig i, men vi har merket oss at det likevel er foreslått en ordning med betaling for økosystemtjenester. Vi anbefaler grundige vurderinger før dette blir tatt i bruk.

Statens vegvesen reviderer nå håndbok 140 Konsekvensanalyser (<http://www.vegvesen.no/attachment/61437/binary/14144>) i to omganger, en utgave med mindre endringer i 2014 og en med mer grunnleggende endringer i 2017. NOU-ens innhold er meget relevant i dette arbeidet. Miljøverndepartementets videre arbeid med økosystemtjenester vil være viktig i arbeidet mot ny håndbok 140 i 2017.

Postadresse
Statens vegvesen
Vegdirektoratet
Postboks 8142 Dep
0033 Oslo

Telefon: 02030
Telefaks: 22 07 37 68
firmapost@vegvesen.no
Org.nr: 971032081

Kontoradresse
Brynsengfare 6A
0667 OSLO

Fakturaadresse
Statens vegvesen
Regnskap
Båtsfjordveien 18
9815 VADSØ
Telefon: 78 94 15 50
Telefaks: 78 95 33 52

Kommentarer til noen av anbefalingene i de ulike kapitlene

Kapittel 4: Tilstand og utvikling i norske økosystemer

Utvalget peker på behovet for å øke kunnskapen om blant annet transportsektoren sin påvirkning på økosystemene. Videre påpekes det behov for mer erfaringsbasert kunnskap om økosystemene. Statens vegvesen har etter hvert opparbeidet seg betydelig erfaringsbasert kunnskap om mange landbaserte økosystem i samband med planlegging, bygging og vedlikehold av veier, ikke minst med utgangspunkt i håndbok 140 Konsekvensanalyser. Vi støtter likevel behovet for å øke kunnskapen og bidrar ved å gjennomføre flere før- og etterundersøkelser. I tillegg er det behov for bedre tilgjengeliggjøring og lagring av kunnskap som innhentes, som kan brukes videre. Blant annet i forbindelse med konsekvensutredninger.

Kapittel 5: Status og utviklingstrekk for norske økosystemtjenester

Utvalget foreslår at det blir opprettet et eget forskningsprogram som ser på biologisk mangfold, økosystemfunksjoner og økosystemtjenester, og at en del av forskningen er tverrfaglig for å bedre ivareta hensynet til biologisk mangfold og økosystemtjenester i beslutningsprosesser. For SVV ser vi at det er spesielt viktig at anbefalingen «Arealtypers og økosystemers robusthet og fleksibilitet for endringer og påvirkninger, og hvordan de ulike elementene i økosystemene virker sammen.» (s.15) blir vektlagt.

Utvalget anbefaler større norske studier om økosystem, økosystemtjenester og betydningen av disse, etter modell av den britiske økosystemstudien. Det er behov for opprettelsen av et tverrfaglig forskningsmiljø som også involverer økonomi og samfunnsfag. Dette er SVV svært positive til. NOU13:10 peker på at økosystemtjenester er viktig for klimatilpassing. Det kan være viktige synergieffekter å hente på å kjøre slike store studier parallelt.

Kapittel 8: Synliggjøring av verdier og økonomisk verdisetting

Statens vegvesen støtter anbefalingene til kapittel 8 og vektlegger viktigheten av at økosystemtjenestene må synliggjøres både kvalitativt og kvantitativt for selv om noen av økosystemtjenestene kan anslås med økonomisk verdi, vil det alltid være andre tjenester der dette er vanskelig.

Kapittel 9: Samfunnsøkonomiske analyser som beslutningsstøtte

«Det bør utvikles bedre metoder for å vurdere og å sammenstille ulike ikke-prissatte virkninger, og for å veie sammen prissatte og ikke-prissatte virkninger i samfunnsøkonomiske analyser.»

Denne anbefalingen vil bli trukket inn i arbeidet med revisjon av håndbok 140 Konsekvensanalyser. Forbedringspotensialet er her betydelig og det er viktig at man i denne prosessen vurderer en tverrfaglig og helhetlig tilnærming til virkningene.

Kapittel 10: Økonomiske anslag for verdier av økosystemtjenester i Norge

Utvalget anbefaler uttesting og utvikling av metoder for å synliggjøre betydningen av økosystemtjenestene. For konsekvensutredninger er det viktig at dette sees i sammenheng med både andre ikke-prissatte, men også de prissatte konsekvensene slik at økosystemtjenestene får en riktig verdi i forhold til den samfunnsøkonomiske nytten av tiltakene. Det vil også være viktig å synliggjøre i større grad arealbrukseffekter for økosystemtjenester som følge av at et tiltak iverksettes.

Kapittel 11: Regnskap og indikatorer for bedre forvaltning

Utvalget anbefaler ulike forbedringer av indikatorene som finnes i dag samt utvikling av nye. Statens vegvesen ser behovet for slike indikatorer og ønsker videreutvikling velkommen.

Kapittel 13: Grunnlaget for miljø- og naturressursforvaltningen

Utvalget anbefaler en gjennomgang av kompetansen hos, og fordelingen av, ansvar og virkemidler mellom ulike institusjonelle nivåer og mellom ulike myndigheter i miljø- og ressursforvaltningen. Statens vegvesen støtter denne anbefalingen slik at grensene for sektoransvaret og den generelle miljøforvaltningen kan justeres hvis det er behov for det.

Kapittel 14: Formidling av kunnskap, engasjement og legitimitet

Utvalget anbefaler å innarbeide nytt opplæringsmaterieil i utdanningssystemet. Vi etterlyser også at dette inkluderer etterutdanning.

Kapittel 15: Virkemidler i arealforvaltningen

Statens vegvesen støtter anbefalingene i dette kapittelet og mener de vil kunne forbedre arealforvaltningen. Vi kommenterer noen av dem:

- Utvalget anbefaler utprøving av nye ordninger for betaling av økosystemtjenester. Vi anbefaler at dette gjøres med varsomhet. Det er spesielt vist til at dette kan være aktuelt for å få sikret naturkvaliteter som knytter seg til skog, våtmark og kulturlandskap. Når det gjelder skog, er det nevnt at det bør prøves ut en ordning med at avtaler om vern auksjoneres bort for å «få mer vern pr. krone». For vår del vil vi påpeke at en i naturmangfoldloven har de hjemler som er nødvendig for å få sikret de naturkvalitetene som knytter seg til slike områder. I loven finner en også regler om hvordan erstatningene til grunneierne skal utmåles. Dette regelverket bygger i hovedsak på ekspropriasjonsrettslige prinsipper. Sentralt er prinsippet om likebehandling og at det er kun det økonomiske tapet som skal erstattes. Vi frykter at dette regelverket kan bli undergravd dersom det åpnes for slik auksjonering og oppkjøp som utvalget foreslår og anbefaler grundigere vurderinger før eventuelle tiltak som dette eksempelet blir iverksatt.

- Økologisk kompensasjon: Utvalget sier følgende: «Før det tillates inngrep i naturområder som er vernet etter naturmangfoldloven, må det vurderes om det er mulig å legge til rette for økologisk kompensasjon, altså at utbygger/tiltakshaver etablerer erstatningsområder for viktige naturområder som går tapt eller mister sin funksjon som følge av et tiltak. Utvalget forutsetter at det utvikles klare kriterier for hvordan et tiltak skal utformes for å kunne aksepteres som økologisk kompensasjon».

Statens vegvesen støtter anbefalingen om å utvikle klare kriterier for hvordan dette kan og bør gjøres. Vi viser til arbeidet ledet av Samferdselsdepartementet i 2013 (<http://www.regjeringen.no/nb/dokumentarkiv/stoltenberg-ii/sd/Nyheter-og-pressemedlinger/pressemedlinger/2013/fysisk-kompensasjon-for-jordbruks--og-na.html?id=733205>) og viser til anbefalingene i denne rapporten for en mulig videre veg med arbeidet om økologisk kompensasjon.

- Samlet belastning: Utvalget trekker fram behovet for metodeutvikling for å vurdere samlet belastning av mange tiltak. Dette er viktig og må også gå på tvers av sektorer slik at en retter søkelyset mot samla tiltak/inngrep (både nye og eksisterende) innenfor et geografisk område. Statens vegvesen møter ofte utfordringer der en økosystemtilnærming og samlet belastning skal vurderes (jmf. nml § 10) og ønsker klarere retningslinjer og metodeutvikling velkommen.

Kapittel 16: Virkemidler mot klimaendringer, forurensinger og overbeskatning

Statens vegvesen støtter anbefalingene, men vil legge til at økt kunnskap om utfordringene beskrevet i kapittel 16 er avgjørende. F.eks. påpeker utvalget at arbeidet med fremmede organismer er såpass nytt at det er ikke foreligger nok erfaringer til å trekke konklusjoner. Da er det viktig at temaet løftes fram slik at konklusjoner snart kan trekkes.

Kapittel 18: Økonomisk og administrative konsekvenser

Utvalget anbefaler at det utarbeides veiledere og retningslinjer dersom økosystemtjenester skal vektlegges i offentlige beslutningsprosesser. Vi støtter dette og legger til at det bør gjøres tverrsektorielt slik at det blir en felles praksis.

Styringsstaben

Med hilsen

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Lars Aksnes', written over the printed name and title.

Lars Aksnes
Direktør

Marianne Koller